

La mort del fabulador - Pasqual Farràs

La contraportada qualifica la primera novel·la de Pasqual Farràs (Solsona, 1959) de “mineral i opaca”. La mineralitat està fora de dubte, ja que l’autor ha sabut construir un univers autònom, amb unes lleis pròpies, allunyades de qualsevol entitat biològica coneguda. Però *La mort del fabulador* no mereix el qualificatiu d’opaca, que personalment reservaria a les obres que es troben més enllà del significat, com les que manufactura Carles Hac Mor. *La mort del fabulador* permet endevinar-ne un sentit, fa possible una lectura no exactament realista, però sí clarament figurativa: en el meu record farà companyia a la prosa de poetes com Jordi Ribas o Carles Torner, que no és opaca, sinó més aviat translúcida.

El que més m’ha sobtat d’aquesta novel·la és el laboriós treball lèxic i sintàctic. Pasqual Farràs n’ha destil·lat una llengua genuïna i cèltica, identificable però inassequible a la traducció. Amb aquesta llengua ha construït capítols d’un sol paràgraf-seqüència, sense cap concessió a l’estil directe; ha evitat els retrats, els noms propis, les localitzacions i el referents temporals; ha eliminat totes les repeticions possibles amb un brillant desplegament d’el·lisions, pronoms, sinònims i perífrasis. I finalment ha utilitzat aquests capítols-seqüència per aproximar-se a un univers que no és mai revelat del tot: el narrador sap molt més del que mostra, es reserva dades essencials, i aconsegueix impregnar-se del que explica fins al punt de familiaritzar-se amb el costum més empipador, amb la reacció més inesperada dels personatges.

La subjecció de tota la novel·la a aquest estil adust i treballós mereix, ara sí, el qualificatiu de *tour de force*. *La mort del fabulador* sembla escrita lentament, i obliga en tot cas a una lectura lenta i atenta: hipnòtica. No és possible aplicar-hi cap sobreentès, ni a partir de la mateixa novel·la ni de cap realitat exterior. No s’hi troben moments baixos, ni personatges coneguts, ni rituals previsibles, i són nombrosos, en canvi, els fets incerts i les accions sense mòbil. El contrast entre el candor dels personatges (que no defalleixen mai en l’esforç de mostrar-se idèntics a ells mateixos) i l’artificiositat narrativa crea un territori entre mític i oníric, iniciàtic i revelador: una al·legoria translúcida, que és com dir una bona novel·la.